

GONAGASLĀŠ
EANANDOALLODEPARTEMENTA

Láhka

Boazodoalloláhka

Láhka geassemánu 9. beaivvi 1978 nr. 49 Boazodoalu birra

Ovdasátni

Dát ii leat norgga almmolaš láhkateaksta, muhto 1978 geassemánu 9. beaivvi nr. 49 boazodoalloláhka jorgaluvvon sámegillii.

Inger-marie A. Oskal lea lága jorgalan sámegillii Eanandoalodepartementta olis.

Advokáhtta John B. Henriksen lea lohkan juridihkalaš korrektuvrra.

Jorgaleami leaba dárkkistan boazodoalloagronoma Johan Ingvald Hætta ja boazoeaiggát Mathis M. M. M. Gaup.

Sisdoallu

Kapihtal I. Lága ulbmil ja boazodoalu vuodđoeavttut	7
§ 1 Ulbmil ja doaibmaviidodat	7
§ 2 Boazoguovllut, orohagat, guođohanguovllut	8
§ 3 Makkár eavttuiguin boazodoallu oažžu doaimmahuvvot boazoguovlluin	9
§ 4 Boazodoalu álggaheapmi. Doallu.	10
§ 5 Makkár eavttuiguin boazodoallu oažžu doaimmahuvvot olggobealde boazoguovllu	11
Kapihtal II. Stivrenorgánat, hálddahus ja orohatplána	12
§ 6 Boazodoallostivra	12
§ 7 Guovllustivra	13
§ 8 Orohatstivra ja ovdaolmmoš	14
§ 8 a Orohatplána	15
§ 8 b Orohatplána váikkuhus ja plána rihkkun	15
Kapihtal III. Máid boazodoallovuoigatvuohta sistsidoallá	16
§ 9 Dábálaš mearrádušat boazodoallovuoigatvuođa birra	16
§ 10 Orrun, johtaleapmi ja johtolagat	17
§ 11 Guođohanvuoigatvuohta	18
§ 12 Áiddit ja eará rusttegat	19
§ 13 Boaldámušat ja muorat	20
§ 14 Bivdu ja guolásteapmi	21
§ 15 Eatnama geavaheapmi boazoguovllus	21
Kapihtal IV. Bohccuid merken, mearkkaid sisačáliheapmi ja eará	22
§ 16 Merkengeatnegasvuohta	22
§ 17 Mearkka sisačáliheapmi	23
§ 18 Lassimearrádušat mearkkaid birra	24
Kapihtal V. Dábálaš mearrádušat boazodoalu birra	24
§ 19 Boazodoalldiedáhus.	24
§ 20 Boazoeaiggáda doallegeatnegasvuohta	25

§ 21	Masttadeamit	26
§ 22	Masttadan bohccuid rátkin	27
§ 23	Dieđáhus čohkkema birra. Bearráigeahčču.	27
§ 24	Lobihemet guohttu bohccuid eretdoalvun.	28

Kapihtal VI. Ovddasvástádus vahágiid ovddas. Buhtten	29	
§ 25	Objektiivvalaš ja oktasaš ovddasvástádus	29
§ 26	Ovddasvástádusaid ložžen mat čuvvot 25. §	30
§ 27	Buhtadusárvošteapmi	31

Kapihtal VII. lešguđet mearrádušat	32	
§ 28	Johtaleapmi guovlluin gos bohccot leat guohtume	32
§ 29	Beatnagat	33
§ 30	Jeagilbordin (jeagildoahpun). Boazofárbma j.ea.	35
§ 31	Bággolotnun ²	35
§ 32	Boazodoallofoanda	35
§ 33	Lassi láhkaásahusat	36
§ 34	Bággodoaimmat	36
§ 35	Oktavuohhta hálddašanláhkii	37
§ 36	Ráŋggáštusovddasvástádus	37
§ 37	Fápmuiboahatin	38

Geassemánu 9. b. 1978 nr. 49

**Oktan rievdadusaiguin, maŋemus 13.06.1997, nr. 44, gustovaš
01.01.1999 rájes.**

Geassemánu 9. b. 1978 nr. 49

Oktan rievdadusaiguin, maŋemus 13.06.1997, nr. 44, gustovaš 01.01.1999 rájes.

Boazodoalloláhka

Gč. lágaid geassemánu 9. b. 1972 nr. 31, njukčamánu 11. b. 1983 nr. 8 ja 9 ja juovlamánu 21. b. 1984 nr. 101.

Gč. *ovdalaš* lága miessemánu 12. b. 1933 lassilágain miessemánu 31. b. 1935 ja lága miessemánu 29. b. 1953 nr. 6.

Kapihtal I. Lága ulbmil ja boazodoalu vuodđoeavttut

§ 1¹ Ulbmil ja doaibmaviidodat

Dán lága ulbmilin lea lágidit dilálašvuodaid nu ahte boazoguohtumat šaddet leat ekologalaš guoddi geavahusas, buorrin boazodoalloálbmogii ja servodahkii muđui. Ealáhusa ovdáneapmi ja doaimmaheapmi berre addit oadjebas ekonomalaš ja sosiála dilálašvuodaid sidjiide guđiin lea boazodoallu fidnun, seammás go sin vuoigatvuodát sihkkarastojuvvojit. Boazodoallu galgá gáhttejuvvot sámi kultuvrra deatalaš vuodđun, Vuodđolága § 110a ja álbmotrievtti mearrádusaid mielde álgoálbmogiid ja unnitálbmogiid birra.

Dáid ulbmiliid olis galgá láhka:

1. mearridit boazodolliid vuoigatvuodaid ja geatnegasvuodaid viidodaga,
2. heivehit boazodoalu ja eará ealáhusaid ja servodatberoštumiid gaskavuodaid,
3. dan muddui go dárbbalaš heivehit boazodolliid siskkáldas gaskavuodaid,
4. ásahit ávkkálaš organiseren- ja hálldahusvuodá.

Dát láhka lea fámus dainna gáržžádusain mii boahtá ovdan lágas geassemánu 9. b. 1972 nr. 31 Norgga ja Ruota soahpamuša vuodul boazoguohtumiid birra guovvamánu 9. b. 1972.

Boazodollui suohkaniin Meldal, Midtre Gauldal, Oppdal, Rennebu, Rindal, Sunndal ja Surnadal gustojit mearrádusat lágas boazodoalu birra suohkaniin Meldal, Midtre Gauldal, Oppdal, Rennebu, Rindal, Sunndal ja Surnadal.²

- 1 Rievdaduvvon lágaid bokte juovlamánu 21. b. 1984 nr. 101, guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. b. rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).
- 2 Geahča lága juovlamánu 21. b. 1984 nr. 101

§ 2¹ Boazoguoovllut, orohagat, guođohanguovllut

Gonagas² juohká boazoguoovllun daid osiid Finnmarkku, Tromssa, Nordlándda, Davvi-Trøndelága, Lulli-Trøndelága ja Hedmarkku fylkkain gos boazodoallu oažžu doaimmahuvvot dakkár erenoamáš vuoigatvuođiguin ja geatnegasvuođiguin mat leat mearriduvvon dán lága 3. ja 4. §:in ja III. kapihttalis. Ásahettiin boazoguoovlluid galgá vuhtii váldot leat go johttisámit doložis doaimmahan boazodoalu doppe. Dat meahceguovllut (vrd. 11. §) mat gullet boazoguoovlluide, leat lobálaš boazoguohtuneanamin daid sierra vuoigatvuođiguin ja geatnegasvuođiguin mat leat namuhuvvon vuosttaš cealkagis, jus fal eará ii čuvoš erenoamáš riektedilálašvuođain.

Boazodoallostivra galgá juohkit boazoguoovlluid orohahkan ja mearridit bohccuide agi ja sohabeali mielde deaddomeriid ja/dahje alimus boazologu mii áiggis áigái oažžu leat guđege orohagas. Boazodoallostivra sáhtá maiddá orohagaide mearridit guođohanáiggi, dahje mearridit guovllustivrra dahkat dan. Viidáseappot sáhtá boazodoallostivra juohkit orohagaid guođohanguovllun dihto siiddaide dahje doaluide³, dahje mearridit guovllustivrra⁴ dahkat dan. Galgá deattuhuvvot ahte boazoguoovlluid, orohagaid ja guođohanguovlluid rájit šaddet boazodollui lunddolažžan ja ávkkálažžan. Galgá maiddá vuhtii váldit árbevirolaš guođohanvieruid nu guhkás go lea vejolaš bealuštahtti ja ávkkálaš oppalaš čovdosa mielde.

Viidáseappot sáhtá boazodoallostivra juohkit oktasaš gidđa-, čakča- ja dálveguohtumiid Finnmarkkus orohahkan, gos geavaheapmi lea leamaš árbevirolaš vuogi mielde. Dáid ođđa orohagaide sáhtá maiddá mearridit guođohanáiggiid, bohccuid deaddomeriid ja/dahje alimus boazologu.

Boazodoallostivrra dohkkehemiin sáhttá guovllustivra mearridit galle doalu guđege orohagas ožžot leat ja maiddái mearridit alimus boazologu guđege dollui dan ektui movt orohaga deaddomearit ja/dahje boazolohku ja guođohanáiggit leat mearriduvvon dán paragrafa nuppi ja goalmát osiid mielde. § 8 b goalmát ja njealját oasis gustojit seammaládje.

1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr.7 (gustovaš suoidnemánu 1. b. rájes 1996 res.mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).

2 Eanandoallobdepartementa res. mielde geassemánu 22. b. 1979 nr. 3372, fápmudusmearrádusain.

3 Gč. § 4.

4 Gč. § 7.

§ 3¹ Makkár eavttuiguin boazodoallu oažžu doaimmahuvvot boazoguovlluin

Duššefal Norggas ássi olbmui geat leat sámi sogas, lea vuoigatvuohta atnit mearkka dahje jođihit doalu boazoguovllus mii lea 2. § mielde mearriduvvon. Sus geas lága fápmuiboahtimis suoidnemánu 1. beaivvi 1979 ii lean alddis boazodoallu váldoealáhussan boazoguovllus lága miessemánu 12. beaivvi 1933 boazodoalu birra 1. § mielde, vrd. 11. §, ii leat vuoigatvuohta atnit mearkka ii ge doalu, vrd. 4. § ja 17. §, muđui go juoppá váhnemis dahje ovttage váhnenváhnemis lea leamaš boazodoallu váldoealáhussan.

Guhte váldo oami iežas mánnán (adoptiivamánnán) olbmui geas lea boazodoallovuoigatvuohta sámi boazoguovllus vuosttaš oasis mielde, oažžu seamma vuoigatvuođa go iežasriegádahtton mánáin lea, vaikko son ii livčče ge sámi sogas.

Olmos guhte lea náttosis dakkár olbmui guhte doaimmaha boazodoalu vuosttaš oasis mielde, muhto ieš ii deavdde daid eavttuid, lea vuoigatvuohta ovttas náittosguimmiin doaimmahit boazodoalu. Jus náittosguoibmi geas lea vuoigatvuohta jápmá, lea leaskkas vuoigatvuohta doaimmahit boazodoalu viidáseappot. Jus náittosdilli eará árttaiguin loahpahuvo, massá son boazodoallovuoigatvuođa. Guovllustivra sáhttá almmotge ohcama mielde addit sutnje lobi joatkit boazodoaluin, jus leat erenoamáš ákkat dasa. Dás galgá vuhtii váldit man guhká náittosdilli lea bistán, ja leat go sudnos mánát ovttas geaidda sus lea váhne-
novddasvástáduš.

Jus lea eahpádus eavttuid hárrái doaimmahit boazodoalu vuosttaš oasi mielde, de Gonagas² mearrida gažaldaga. Jus leat erenoamáš ákkat, de sáhhtá Gonagas² addit Norggas ássi olbmui guhte ii deavdde eavttuid vuosttaš oasi mielde, lobi doaimmahit boazodoalu boazoguovllus. Viidáseappot sáhhtá Gonagas² addit lobi doaimmahit boazodoalu dutkamiid ja geahččalemiid várás almmolaš jođiheami ja geahču vuolde. Dakkár lobit sáhhtet addojuvvot dihto áigái ja dihto eavttuid vuodul.

- 1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23. b.1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. b. rájes 1996 res.mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).
- 2 Eanandoalodepartementa res. mielde geassemánu 22. b. 1979 nr. 3372, fápmudusmearrádusain.

§ 4¹ Boazodoalu álggaheapmi. Doallu

Go áigu álgit iešheanalis boazodoallin boazoguovllus, gáibiduvvo vuos guovllustivrra² addin lohpi doalu sisačáliheami bokte. Dát mearrádus ii almmotge gusto jus doallu juogikeahhtá jorrá náittosguoibmái dahje olbmui guhte lea doalli dahje su náittosguoimmi fuolki njuolga bajás- dahje vulosmanni linnjás dahje vuosttaš siidolinnjás gitta vieljaid ja oappáid mánáid rádjái, jus fal dat olmmoš deavdá 3. § eavttuid. Doalu doalli galgá leat válddálašvuoda agis. Guovllustivra sáhhtá almmotge erenoamáš dilálašvuodain addit lobi ohccái guhte ii leat válddálašvuoda agis.

Doallun adnojuvvo eallu man okta ovddasvástideaddji jođiheaddji eaiggáduššá ja doallá, dahje náittosguimmežagat ovttas eaiggáduššaba ja doallaba, jus goappešagain leat iežaska mearka bohccot³ ealus. Diekkár oktasaš doallu galgá sisačálihuvvot dán lága 19. § mielde, ja mearkkaša ahte náittosguimmežagat leaba solidáralaččat ovddasvástideaddjin doalu olles ealu ovddas. Jus goappeš náittosguimmežagain lea doallu go náitaleaba, de sáhhtet dat doalahuvvot. Ovddasvástádus lea almmotge solidáralaččat, seammaládje go oktasaš doalu ovddas. Doalut bisuhuvvojit jus náittosdilli loahpahuvo. Dollui sáhhtet maiddá gullat jođiheaddji (náittosguimmežagaid) fulkkiiid bohccot njuolga bajás- dahje vulosmanni linnjás ja vuosttaš siidolinnjás gitta vieljaid ja oappáid mánáid rádjái, jos fuolki fal deavdá 3. § eavttuid ja alddis ii leat doallu. Bohccot mat gullet mángga olbmui dahje mángga bearrašii geat doaimmahit boazodoalu searválaga, sáhhtet adnojuvvot oktan doallun jus guovllustivra² dohkkeha. Ii oktage

ovttaskas olmmoš sáhte eaiggáduššat bohccuid eambo go ovтта doalus.

Jus guovllustivra² geavaha vejolašvuodas 2. § njealját oasi mielde mearridit alimus boazologu orohagaid doaluide, de sáhttá seammás gáibiduvvot ahte unnimusat 51 % ealu boazologus galgá gullat doalu ovddasvástideaddji jodiheaddjái, 75 % go náittosguimmežagat ovttas doaimmaheaba boazodoalu, vrd. nuppi oasi dás ovdalis. Diekkár mearrádusa ferte boazodoallostivra dohkkehit ovdal go šaddá loahpalaččat gustovaš.

Boazoeaiggát ii sáhte johtit nuppi orohakkii guovllustivrra² lobi haga. Jus áigu johtit orohakkii mii lea nuppi boazoguovllus, de lea dan boazoguovllu stivra gos ođđa orohat lea, mii mearrida. 1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu

1. b. rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215) – vrd. §§ 17, 18. 2 Vrd. § 7.

3 Vrd. §§ 16–18.

§ 5¹ Makkár eavttuiguin boazodoallu oažžu doaimmahuvvot olggobealde boazoguovllu

Olggobealde daid boazoguovlluid mat ásahuvvojit 2. § vuođul, ii oáččo boazodoallu² doaimmahuvvot Gonagasa³ erenoamáš lobi haga. Dakkár lobi sáhttá oažžut duššefal son, guhte sáhttá duođaštit ahte eananeaiggádat ja vuoigatvuođalaččat geaidda su doallu boahťa guoskat, leat addán sutnje lobi čállosa bokte, mii čájeha ahte son oažžu geavahit doarvái viiddis ja heivvolaččat ráddjejuvvon duovdagiid dollui. Lohpi ii berre addojuvvot goddeguovlluide.

Ferte maiddái leat várrogas addimis lobiid guovlluide mat leat dainna lágiin lahka boazoguovlluid ahte riiddut sáhttet čuožžilit. Lohpi sáhttá addot vassis áigái, ii ge leat guđege ládje gustovaš maŋnel go guođohanvuoigatvuohta lea eret gahččan. Dollui sáhttet biddjot dárkilet eavttut.

Oktasaš eaiggáduvvon eanan olggobealde boazoguovllu sáhttá geavahuvvot boazodollui eanetlogu mearrádusa mielde, lága vuođul geassemánu 18. b. 1965 nr. 6 oktasaš eaiggáduššama birra.

Jus eaiggádat ja geavaheaddjit guđet hálddašit eanas oasi dakkár duottarguovllus mii lea heivvolaš boazodollui, háliidit

guovllu geavahuvvot dasa, muhto eai beasa go muhtun eanane-aiggádat eai dáhto leat mielde, de sáhttet njukčamánu 18. b. 1955 lága nr. 2⁴ 39. - 43. §§:id mearrádušat oktasaš doaimmaid birra (eananláhka) geavahuvvot seammaládje.

Gonagasa³ dohkkehemiin sáhttá oktasašmeahci stivra gitta 10 jahkái hávális addit lobi doaimmahit boazodoalu gili oktasašmeahcis olggobealde boazoguovllu, jus boazodoallu ii šattaš mearkkašahtti vahágin dahje hehttehussan sidjiide geain lea geavahanvuoigatvuohta. Mearráduš dakkár lobi birra galgá ovdandivvojuvot álbmoga ovdii 3 mánnui maŋjel go mearráduš lea gulahuvvon dábálaš vuogi mielde, earret eará galgá mearráduš almmuhuvvon unnimusat ovttá áviissas mii lea dábálaččat dovddus guovllus. Jus ovttasge boahtá váidda oktasašmeahci stivrii ovdal go áigemearri lea dievvan, guhte čuoččuha ahte boazodoallu šaddá mearkkašahtti vahágin dahje hehttehussan su opmodahkii dahje doibmii, mearriduvvo gažaldat eananjuohkindikki árvošteami bokte oktašasmeahci stivrra gáibádusa mielde, jus stivra doalaha mearrádušas.

Boazodoalu birra stáhta oktasašmehciin olggobealde boazoguovllu adnojuvvojit 17. § mearrádušat lágas geassemánu 6. b. 1975 nr. 31 ee. vuoigatvuođaid ja eananopmodahkii gulli vuoigatvuođaid geavaheami birra stáhta oktasašmehciin (várreláhka).

- 1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. b. rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).
- 2 Vrd. §§ 25, 36
- 3 Eanandoalodepartementa, res. mielde geassemánu 22. b. 1979 nr. 3372, fápmudusmearrádušain.
- 4 Geahča lága miessemánu 12. b. 1995 nr. 23.

Kapihtal II¹ Stivrenorgánat, hálddahus ja orohatplána

- 1 Bajilčála rievdaduvvon lága olis guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. b. 1996 rájes, res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).

§ 6¹ Boazodoallostivra

Nammaduvvo boazodoallostivra mas leat 7 lahtu ja persovnnalaš sadjásašlahtut, geain Gonagasa² nammada 4 lahtu (ja sadjásašlahtuid) ja Sámediggi 3 lahtu (ja sadjásašlahtuid). Boazodoallostivra lea guovddáš boazodoallohálddahusa, boazodutkamiid ja bagadanbálvalusa fágalaš ráđđeaddin. Gonagasa² addin dárkilet mearrádušaid mielde sáhttá boazodoallostivra oažžut badjelasás

maiddái eará hálddahušoaimmaid ja oažžut válddi mearridit vassis áššiid. Boazodoallostivrra doaimbaviidodat sáhtá gáržžiduvvot fátmastit duššefal boazodoalu mii doaimmahuvvo boazogovlluin mat ásahuvvojit 2. § vuodul.

Go boazodoallostivrii nammada lahtuid, de galgá deattuhit govttolaš ovdasteami iešguđet govolluin, govda fágalaš duogáža ja servodatdieđu, ja nu ovttá meare olbmuid gooppá nai sohka-bealis go vejolaš. Stivrra lahtuid gaskkas galget leat beaivválaš bargi boazodoallit boazogovlluin ja boazoealáhusa organisašuvnnain galgá leat evttohanvuoigatvuohta.

Gonagas mearrida dárkileappot boazodoallostivrra doaimmaid, válddi ja bargoortnega.

- 1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23.b.1996 nr. 7 (gustovaš suidnemánu 1. b. rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).
- 2 Eanandoalodepartementa res. mielde geassemánu 22. b. 1979 nr. 3372, fápmudusmearrádusain.

§ 7¹ Guovllustivra

Juohke boazogovllus mii ásahuvvo 2. § vuodul, galgá leat guovllustivra mas leat 5 dahje 7 lahtu ja persovnnalaš sadjásašlahtut. Fylkkadiggi nammada 3, vejolaččat 4 lahtu (ja sadjásašlahtuid) ja Sámediggi 2, vejolaččat 3 lahtu (ja sadjásašlahtuid). Guovllustivra nammaduvvo 4¹ jahkái ain hávális vuhtii válddidettiin seamma eavttuid go 6. § nuppi oasis.

Gonagas² addá dárkilet mearrádusaid guovllustivrra barggaid ja mearridanválddi birra lassin dasa mii njulgestaga čuovvu lágas. Gonagas² sáhtá ásahit lánkaásahusaid guovllustivrra bargoortnega birra.

Gonagas² sáhtá addit lassi lánkaásahusaid guovllustivrra válljema birra, earret eará dalle jus boazogovlu ii ollásit leat ovttá fylkka rájiid siskkobeaalde ja stivralahtuid doaimmaáiggi birra vuosttaš válljemis.

Jus erenoamáš árttaid geažil ii leat muhtun boazogovllus dárbu guovllustivrii, de sáhtá Gonagas² čoavdit geatnegasvuodas nammadit guovllustivrra.

- 1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23.b.1996 nr. 7 (gustovaš suidnemánu 1. b. rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).
- 2 Eanandoalodepartementa res. mielde geassemánu 22. b. 1979 nr. 3372, fápmudusmearrádusain.

§ 8¹ Orohatstivra ja ovdaolmmoš

Juohke orohagas mii ásahuvvo 2. § vuodul, galgá leat orohatstivra man orohaga beaivválaš bargi boazodoallit välljejit iežaset gaskkas Gonagasa² addin lánkaásahusaid mielde. Oktanaga orohatstivrra välljemiin, galgá maiddá mearriduvvot gii galgá leat ovdaolmmožin ja sadjásaš ovdaolmmožin.

Orohatstivra iežas ovdaolbmo bokte ovddasta orohaga beroštumiid ja sáhtta earret eará dahkat soahpamuša, áššás-kuhttit ja áššáskuhttojuvvot orohaga boazoeaiggádiid namas oktasaš áššiin.

Orohatstivrra geatnegasvuodaide gullá atnit logu orohaga boazoeaiggádiin ja bohccuin³. Stivra galgá⁴ bearráigeahččat ahte orohaga boazodoallu doaimmahuvvo gustovaš lágaid ja lánkaásahusaid mielde, ja stivra sáhtta mearridit ja dárbbu mielde čađahit bohccuid čohkkemiid, merkemiid, rátkimiid ja lohkamiid jus boazoeaiggádat ieža gaskaneaset eai boađe ovttá oaivili ja doaimmat dáid barggaid.

Juohke orohahkii galgá ásahuvvot orohatkássa. Buot orohaga boazoeaiggádat leat geatnegasat máksit divada orohatkássii.

Boazodoallostivra mearrida mávssu sturrodaga ja orohatstivra livdne divada guđege boazoeaiggádii. Divat lea bággorpántideami vuodđun⁵. Orohatkássa ruhta galgá máksit orohatstivrra ja orohatovdaolbmo dábálaš hálddahusgoluid, mátkegoluid ja sullasaš goluid ja sáhtta maiddá geavahuvvot orohaga eará oktasaš goluid máksimii.

Gonagas² sáhtta, go leat erenoamáš árttat, čoavdit orohaga geatnegasvuodas välljet orohatstivrra ja ásahit orohatkássa. Gonagas sáhtta maiddá addit dárkilet mearrádusaid orohatstivrra doaimmaid ja bargovugiid birra.

1 Rievdaduvvon lága bokte geassemánu 26. b. 1992 nr. 86 ja lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. b. rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).

2 Eanandoalodepartementa res. mielde geassemánu 22. b. 1979 nr. 3372, fápmudusmearrádusain.

3 Vrd. § 33.

4 Vrd. § 36

5 Vrd. bággorp. kap. 7

§ 8 a¹ Orohatplána

Oassin boazodoalu álggaheami, doaimmaheami ja boazologu bearráigeahččamis galgá orohatstivra ráhkadit orohatplána. Plánas galgá:

- 1 dieđihit bohccuid deaddostruktuvrra sohkaheami ja agi mielde ja/dahje orohaga oppalaš boazologu juogu dohkkeheami doa-luid nammii. Dán mielde galgá plána sísttisdoallat orohaga oppalaš guohtumiid geavahanstrategiija.
- 2 čilget orohaga johtinvieruid.
- 3 muitalit makkár dárbbášlaš fievrrut leat, maddái galle meahcefiervru leat ja vejolaš áigeráddjejuvvo helikoptera dahje eará áibmofievru geavaheami. Plánas galget maddái meahcebievlavuojániid máđijat boahit ovdan.
- 4 muitalit buot bistevaš áiddiid ja rusttegiid ja dan muddui go vejolaš maddái gaskaboddosaš áiddiid ja rusttegiid.
- 5 čilget vejolaš guođhanguovlojuohkima, vrd. 2. § nuppi oasi. Areálageavaheapmi galgá kártii merkejuvvot.

Orohatplána galgá ovddiduvvot guoskevaš suohkaniid, fylkka-gielddaid ja fylkkamánniid cealkámuššii ovdal go stivra ovddida plána orohaga jahkečoahkkima giedahallamii ja mearrideapmái. Sáhtá biddjot cealkináigemearri, muhto ii oanehit go 30 beavvi. Guovllustivra galgá mearriduvvot orohatplána dohkkehit ovdal go dat gustogohtá. Jus orohat ii ráhkat ja mearrit orohatplána, de galgá guovllustivra iežas fápmudusain ráhkadit ja mearridit plána guoskevaš orohakii, maŋnel go guoskevaš suohkanat, fylkkagielddat ja fylkkamánit leat cealkámušaideaset ovddidan. Dákkár orohatplána galgá boazodoallostivra dohkkehit ovdal go lea gustovaš.

Gustovaš orohatplána sáddejuvvo guoskevaš suohkani-idda, fylkkagielddaide ja fylkkamánniide diehtun.

- 1 Lasihuvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. beavvi rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).

§ 8 b¹ Orohatplána váikkuhus ja plána rihkkun

Buot orohaga doalut leat geatnegasat čuovvut gustovaš oro-hatplána.

Orohatplána mearkkašahtti rihkkun sáhtá mielddisbuktit bággodoaimmaid 34. § nuppi oasi mielde.

Jus orohahkii leat buktojuvvon bohccot maid deaddomearit gáidet mearriduvvon deaddomeriin ja/dahje eambo bohccot go dollui lea addojuvvon dohkkehuvvon orohatplána mielde, gč. 2. § nuppi ja goalmmát osiid, de sáhtta orohatstivra maiddá bidjat doalu nala resursadivadiid. Boazodoallostivra mearrida divatmeriid láhkaásahusaid bokte. Guovllustivra galgá dohkkehan mearrádusa divada birra ovdal go dat lea gustovaš.

Orohatstivrra gáibádusa mielde sáhtta maiddá guovllustivra vuosttaš áсахussan mearridit resursadivada, jus duođastuvvo ahte eará orohaga doallu lea guohtumii buktán bohccuid maid deaddomearit gáidet mearriduvvon deaddomeriin ja/dahje buktán eambo bohccuid go lea lohpi, vahágin orohahkii mii ovddida gáibádusa, ja jus doalu ruovttuorohat ii leat maidege dahkan njuiget dili.

Gustovaš resursadivatmearrádus lea bággoántideami vuodđun. Dat sáhtta dollejuvvot almmolaš doarjjaásahusa doarjagiin sorjjákeahtta «máksolága» («dekningsloven») mearrádusain, § 2-4.

Máksujuvvon resursadivat manná orohaga boazodoallofondii, vrd. 32. §. Jus orohagas ii leat boazodoallofoanda, de manná divat guovllufondii. Guovllustivra sáhtta mearridit ahte divat galgá mannat guovllufondii dahje ránnáorohaga fondii, jus dasa leat erenoamáš ákkat.

- 1 Lasihuvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. beaivvi rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).

Kapihtal III. Máid boazodoallovuoigatvuohta sisttisdoallá

§ 9 Dábalaš mearrádusat boazodoallovuoigatvuođa birra

Boazodoallovuoigatvuohta boazoguovlluin lea geavahanvuoigatvuohta mii beroškeahtta das gii eatnama eaiggáduššá ja nu guhkás go eará ii čuoš erenoamáš vuoigatvuođadiliin, sisttisdoallá:

1. vuoigatvuođa orrut bohccuiguin ja johtalit, ja vuoigatvuođa johtimii ja johtolagaide,
2. vuoigatvuođa boazoguohtumii,
3. vuoigatvuođa áсахit rusttegiid mat dárbbášuvvojit boazodoalus,

4. vuoigatvuođa boaldámuššii ja muoraide,
5. vuoigatvuođa bivdit ja guolástit, dakkár dárkilet sisdoaluin mii čuovvu dán kapihttala čuovvovaš mearrádusain.

Boazodoallovuoigatvuohta vierro eatnamiin olggobealde dakkár boazoguovlluid mat leat ásahuvvon 2. § vuođul, sisttisdoallá dakkár vuoigatvuođaid maid birra sárdnojuvvo 1.-3. čuogáin, geahča §§ 10 - 12, jus eará ii čuvoš dan šiehtadusas man vuođul boazodoallovuoigatvuohta lea ásahuvvon.

§ 10¹ Orrun, johtaleapmi ja johtolagat

Vuoigatvuohta orrut bohccuiguin ja johtalit, vuoigatvuohta johtimii ja johtolagaide sisttisdoallá:

1. lobi atnit bohccuid meahcis dohkálaš geahču vuolde ja lobi geavahit eatnama dárbbaslaš barttaid ja lavdnjegodiid ceggemii olbmuid várás ja áittiid, buvriid, njalaid, luviid ja suonjiriid ceggemii biergasiid ja borramuša várás.
2. lobi oažžut mávssu ovddas čájehuvvot orrunvistesaji jus boazodoalli ii eará ládje oaččo orrunvistti máid dárbbasa doaimmahit doalus albma ládje. Jus áššái gulli bealit eai soabat dan nalde, leat go eavttut devdojuvvon oažžut vistesaji čájehuvvot, dahje gos vistesadji galgá leat, vistesaji sturrodaga dahje ráddjema nalde, eavttuid nalde dahje mávssu nalde, de mearriduvvo gažaldat eananjuohkindikki² árvošteami bokte.
3. lobi geavahit dárbbaslaš fievruid gustovaš orohatplána mielde, vrd. § 8a vuosttaš oasi. Galgá unnimus lági mielde bievlan vuodjit meahcciefievrruiguin, ja galgá dan muddui go vejolaš vuodjit dihto máđijaid mielde mat leat plána kártii merkejuvvon. Mohtorjohtolat dahje girdin guovllus mii lea ráfáidahtton lága olis geassemánu 19. b. 1970 nr. 63 luonddugáhttema birra (luonddugáhttenláhka) galgá dáhpáhuvvat mearriduvvon láhkaásahusaid mielde gáhttema birra. Diekkár johtaleami birra ráfáidahtton guovllus sáhttá guoskevaš hálddašaneiseváldi mearridit dárkilet njuolggadusaid ovttaráđiid orohatstivrrain ja guovllustivrrain.
4. lobi friddja ja hehttekeahttá vuojehit ja sirdit bohccuid dain osiin boazoguovllus gos boazu lobálaččat oažžu leat ja lobi johtit bohccuiguin árbevirolaš johtolagaid mielde. Johtolahkan

adnojuvvojit maiddá bissovaš sisa- ja olggoslástensájit boazofievrrideami várás.

Boazodoalu johtolagat eai galgga³ giddejuvvot, muhto Gonagas⁴ sáhtá addit lobi nuppástuhttit johtolaga ja rahpat ođđa johtingeainnuid go govttolaš beroštumiid geažil nu berre dahkkot. Vahát mii šaddá nuppás-tuhttima geažil dahje ođđa johtingeainnu rahpama geažil, galgá buhttejuvvot árvvošteami² olis man eananjuohkindiggi jođiha, jus muđui ii soabaduvvo. Gonagas sáhtá mearridit ahte maiddá gažaldat movt dat ođđa johtingeaidnu galgá leat, galgá biddjuvvot árvvošteami háldui.²

Eanan mii lea váldojuvvon atnui dahje čájehuvvon, ja visttit ja rusttegat mat leat dán paragrafa 1. dahje 2. čuoggá vuodul ceggejuvvon, eai sáhte Gonagasa⁴ dohkkeheami haga ja eananeaiggáda lobi haga geavahuvvot eará ulbmiliidda go boazodollui eai ge daguhuvvot earáide go boazodolliide ja mat devdet 1. ja 2. čuoggá eavttuid.

- 1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. b. 1996 rájes res.mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).
- 2 Geahča lága geassemánu 1. b. 1917 nr. 1
- 3 Vrd. § 36
- 4 Eanandoalodepartementa res. mielde geassemánu 22. b. 1979 nr. 3372, fápmudusmearrádusain.

§ 11¹ Guođohanvuoigatvuohta

Boazoguođohanvuoigatvuohta sisttisdoallá vuoigatvuođa guođohit váriid ja eará meahcceatnamiid, nu maiddá ovdalaš gilvojuvvon eatnamiid ja ovdalaš ladjosajiid mat leat sierra ja mat eai leat ássanguovlluid eai ge dakkár gilvojuvvon eatnamiid olis mat leat anus, jus dat eai leat áimmahuššon eai ge leat anus dikšojuvvon guohtuneanamin, jus fal eanan ii leat áidojuvvon dakkár áiddiin mii doallá bohcco. Gonagas² sáhtá addit dárkilet mearrádusaid dan birra movt galgá ipmirduvvot dajaldat: áidi mii doallá bohcco.

Gonagas² sáhtá mearridit dihto goahccevuovdegovlluide boazoguođohangildosa vassis áigái, go adnojuvvo dárbblašlažžan vuovdeođasmahttima ja ođđasit šaddama geažil. Gonagas² sáhtá maiddá muđui ráfáiduhttit dárkileappot mearriduvvon govlluid

go leat erenoamáš ákkat dasa. Ráfáiduhhtimat sáhttet maiddáí gustot johtimiidda.

Dat guovllut gos gildojuvvo boazoguohtun, berrejit buhttejuv-
vot seammasullasaš guohtuneatnamiiguin doppe gos lea vejolaš.

1 Vrd. § 26

2 Eanadoallodepartementa res. mielde geassemánu 22. b. 1979 nr. 3372,
fápmudusmearrádusain.

§ 12¹ Áiddit ja eará rusttegat

Vuoigatvuohta ásahit rusttegiid mat dárbbasuovvojt boazodoalus addá lobi hukset gárddiid ja áiddiid, njuovvanrusttegiid, šaldiid ja eará rusttegiid máid boazodoalus dárbbasa. Áiddit ja rusttegat eai galgga² biddjot nu ahte šaddet dárbbasmeahtun fastin dahje mearkašahtti vahágin dahje hehttehussan eananeaiggádii dahje eará vuoiggalaš beroštumiid guovdu.

Áiddit ja rusttegat mat galget čuožžut guhkit go ovtta bargobotta jagis, eai galgga² huksejuvot Gonagasa³ dohkkeheami haga. Stuorát bistevaš rusttegat eai sáhte dohkkehuvvot ovdal go lea dollon buot biraslaš váikkuhusaid fágamáhtolaš guorahallan ja daid árvoštallan rusttega boazodoallofágalaš dárbbuid ektui. Jus eananeaiggát ja vejolaš vuoigatvuođalaš eanangeavaheaddjit eai mieđa dasa, de sáhtta Gonagas³ addit lobi hukset rusttega mávssu ovddas eananjuohkindikki árvošteami⁴ vuođul vahágiid ja hehttehusaid birra.

Áiddiid ja rusttegiid mat eai leat vuosttaš ja nuppi oasi mearrádusaid mielde, sáhtta guovllustivra gáibidit ovddasvástideaddji njeaidit dahje rievdadit. Jus dat ii leat dahkkojuvvon dihto áigemeari sisa, de sáhtta boazodoalloagronoma ovttatmanu gaikkuhit dahje rievdatahttit daid. Guovllustivra sáhtta válddi dán mearrádusa mielde addit boazodoalloagronomii. Goluid doaimmaide dán mearrádusa mielde máksá ovddasvástideaddji ja dat leat bággopántideami vuođđun.

Gonagas³ sáhtta addit dárkilet mearrádusaid gosa áiddit ja eará rusttegat galget biddjot ja man málle mielde galget ráhkaduvvot, nu maiddáí ee. mearridit makkárat áideávdnasat galget leat. Gonagas³ sáhtta maiddáí addit mearrádusaid das mainnaláigiin bissovaš áiddit ja rusttegat galget ortnegis dollojuvot ja mearrádusaid geatnegasvuođaid birra váldit eret áiddiid ja rust-

tegiid mat eai dollojuvvo ortnegis njuolggadusaid mielde dahje mat eai leat šat anus.

- 1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. b. rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).
- 2 Vrd. § 36
- 3 Eanandoalodepartementa res. mielde geassemánu 22. b. 1979 nr. 3372, fápmudusmearrádusain.
- 4 Geahča lága geassemánu 1. b. 1917 nr. 1

§ 13¹ Boaldámušat ja muorat

Vuoigatvuohta boaldámušaide ja muoraide mielddisbuktá vuoi-
gatvuođa váldit iežas atnui lobálaš boazodoalu doaimmahettiin
lastamuoraid, miestagiid, gaskasiid, sieđggaid, soahkerissiid,
sorvviid, goike bieggagahčasaid, gahččan ovssiid ja rissiid,
jalgnáid ja gudduid, bessiid ja bárkku, sihke almmolaš ja pri-
váhta eatnama nalde, go dat galget geavahuvvot:

- a. boaldámuššan
- b. lavdnjegodiide, gámmiide dahje áittiide, njalaide, buvrriide,
suonjiriidda ja luviide biergasiid ja borramušaid várás,
- c. goahtemuorran, bargoneavvun ja ávnnasin smávit atnu-
biergasiidda
- d. gárddiide (jorriide (girtnuide), gárddiide),
- e. ostemii ja bárkemii.

Varas lastamuorat ja varas rissit eai galgga² váldojuvvot jus dakko dahje dakko lahkosiin gávdnojit eará muorat mat heivejit seamma atnui.

Vuovdeeaiggát sáhhtá gáibidit mávssu varas lastamuoraid ovddas mat váldojit eaiggáda vuovddis, muhto muđui ii sáhte gáibiduvvot máksu muoraid ovddas mat lobálaččat váldojit dán paragrafa vuodul. Eananeaiggádii galgá² dakkaviide dieđihuvvot go dakkár muorat váldojit maid ovddas son sáhhtá mávssu gáibidit. Jus ii šatta ovttamielalašvuohta mávssu nalde, de sáhhtá gáibidit ahte mávssu sturrodat mearriduvvo eananjuohkindikki árvošteami³ bokte.

Nu guhkás go čájehuvvo leat dárbbaslašžžan vuovddi seailu-
heami, ođasmahttima dahje ođđasit šaddama dihte dahje dan dihte go guovllus lea muorraváttni, de sáhhtá Gonagas⁴ lánkaása-
husaid bokte gáržžidit dahje áibbas geldit² muoraid váldimis

dávkileappot mearriduvvon guovlluin, ja dan olis mearridit ee. ahte varas muorat sáhttet váldot duššefal čájeheami mielde.

1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. b. rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).

2 Vrd. § 36

3 Geahča lága geassemánu 1. b. 1917 nr. 1

4 Eanandoalodepartementa res. mielde geassemánu 22. b. 1979 nr. 3372, fápmudusmearrádusain.

§ 14 Bivdu ja guolásteapmi

Bivdo- ja guolástanvuoigatvuohta addá lobi lobálaš boazodoalu doaimmahettiin boazoguvllus bivdit ja guolástit stáhta oktasašmehciin ja dakkár stáhtaeatnamiin mat eai leat erenoamážit mihtiduvvon dan orohaga siskkobealde gos doallu doaimmahuvvo, seamma eavttuiguin go dan gieldda, gili dahje báikegotti fásta ássit gos oktasašmeahcci dahje stahtaeanan lea. Stáhta mihtiduvvon vuvddiin ja duoddariin boazoguvllu siskkobealde galgá boazodolliid bivdin- ja guolástanvuoigatvuohta leat nu movt lea leamaš dološ áiggi rájes.

Gonagas¹ sáhtta mearridit ahte boazodolliin galgá leat aktovuoigatvuohta geavahit gitta guollebivdoneavvuid dávkileappot mearriduvvon jávrriin ja johkaosiin eará stáhtaeatnamiin go stáhta oktasašmehciin. Gonagas sáhtta maiddái mearridit ahte vassis eatnamiid, jávrriid ja johkaosiid nu go namuhuvvon ovddit cealkagis, galget beassat bivdit duššefal sii guđet doaimmahit boazodoalu.

Bivddu ja guolásteami ovddas dán paragrafa mearrádusaid vuodul ii galgga máksojuvvot láigu ii ge goartadivat.

1 Eanandoalodepartementa res. mielde geassemánu 22. b. 1979 nr. 3372, fápmudusmearrádusain.

§ 15¹ Eatnama geavaheapmi boazoguvllus

Eananeaiggát dahje son geas lea geavahanvuoigatvuohta, ii galgga² geavahit eatnamis man ge ládje mii lea mearkkašahtti vahágin dahje hehttehussan boazodollui mii doaimmahuvvo dán lága mielde. Ovddit cealkka ii datte hehte eatnama dábálaš geavaheami eanandollui, vuovdedollui dahje meahci eará geavaheami eanandoalloulbmiliidda.

Ovdal go dakkár doaimmat mat sáhttet šaddat mearkkašahtti vahágin dahje hehttehussan boazodollui, álggahuvvojit, de galgá dan birra dieđihuvvot guoskevaš orohatstivrii³. Diehtu galgá addot maŋemusta golbma vahkku ovdal go lea jurdda álggahit. Jus diehtu ii leat addon, dahje bealit eai soaba dan nalde čuoheá go vuosttaš oasi mearrádus doibmii, de sáhtta guovllustivra gielidit álggaheami dassožii go soahpamuš lea dahkkon dahje eananjuohkindiggi lea gieđahallan ášši.

Gažaldat, šaddá go doaibma vuostálaga dán paragrafa vuosttaš oasi mearrádusain, sáhtta ovdalgihtii čilgejuvot eananjuohkindikki árvvošteami⁴ bokte. Árvvošteapmi sáhtta maiddái mearridit movt ja makkár eavttuiguin doaibma sáhtta čađahuvvot. Árvvošteami dollojuvot sáhtta gáibidit juogo son guhte áigu doaimma álggahit dahje orohatstivra³ orohatovdaolbmo bokte. Jus orohatstivra ii leat orohahkii ásahuvvon, de sáhtta boazodoalli dan orohagas masa doaibma gártá guoskat, gáibidit árvvošteami dollojuvot.

1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidne mánu 1. b. rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).

2 Vrd. § 36

3 Geahča § 8

4 Geahča lága geassemánu 1. b. 1917 nr. 1

Kapihtal IV.

Bohccuid merken, mearkkaid sisačáliheapmi ja eará

§ 16¹ Merkengeatnegasvuotta

Buot bohccot galget merkejuvot dán kapihttala mearrádusaid mielde ja lassi láhkaásahusaid mielde.

Miessi galgá merkejuvot eaiggáda sisačállojuvvon merkii ovdal golgotmánu 31. beaivvi dan jagi go lea riegádan. Guovllustivra³ sáhtta erenoamáš dilis miehtat guhkidit dán áigemeari, muhto ii man ge dáfus maŋnelii go nuppe jagi miessemánu 31. beaivái. Olggobealde bozoguovllu sáhtta departementa⁴ dahje son geasa departementa lea addán válddi, addit dakkár lobi. Galgá fuolahuvvot ahte dakkár maŋiduvvon merken dáhpáhuvá dohkkehuvvon vugiid mielde ja heivvolaš dálkin.

Boazoeaiggáda oamastanvuogitvuotta bohccuide mat eai leat merkejuvvon mearrádusaid mielde ja nu ii sáhte eaiggátvuoda mearridit, dahje mat eai leat áigemeari sisa merkejuvvon, massojuvvo ja bohccot šaddet dakkaviđe oktasaš oapmin. Dakkár bohccot galget vuodojuvnot boazodoallostivrra addin dárkilet mearrádusaid mielde, ja bohtu mannat guoskevaš orohaga fondii. Jus ii leat ásahuvvon orohatfoanda, dahje bohccuid gullevašvuotta eahpiduvvo, de sáhtta guovllustivra mearridit ahte árvu galgá mannat guovllufondii⁵. Olggobealde boazoguvlluid galgá bohtu geavahuvnot boazodoalloealáhusa doaimmaide boazodoallostivrra addin dárkilet mearrádusaid mielde.

Olggobealde boazoguvlluid sáhtta departementa erenoamáš dilálašvuodain čoavdit boazoeaiggáda bohccuid merkema geatnegasvuodas, jus dat gávnnahuvvo heivvolažžan dohkálaš boazodoalu jodiheapmái ja eará guoskevaš beroštumiid ektui.

1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. b. rájes 1996 res.mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).

2 Vrd. § 36

3 Geahča § 7

4 Eanandoallodepartementa

5 Vrd. § 32

§ 17¹ Mearkka sisačáliheapmi

Juohke iešheanalis boazodoalli sáhtta gáibidit sisačálihuvtot ovtta mearkka. Náittosguimmežagat geat ovttas doaimmaheaba boazodoalu, sáhttiba gáibidit sisačálihuvtot goabbat mearkka ja ovtta mearkka guđe nai mánnái.

Eanet olbmot guđet doaimmahit boazodoalu ovttas boazoguvllus, sáhttet geavahit oktasaš mearkka, jus guovllustivra² dohkkeha ahte sin bohccot rehkenastojuvvojit oktan doallun (vrd. 4. § nuppi oasi).

Ossodatgottit, oasussearvvit², rabas oasussearvvit³ dahje sullasaš ovtastumit sáhttet gáibidit sisačálihuvtot duššefal ovtta mearkka.

Eaktun oazžut sisačálihuvtot, atnit ja geavahit bozomearkka lea ahte ohcci bohccot gullet dohkkehuvvon dollui mii lea čálihuvtovon iežas nammii, dahje eará olbmo nammii namuhuvvon 4. § nuppi oasis dahje 3. § goalmmat oasis.

Mearka ii sáhte⁴ váldot atnui boazomerkemii ovdal go lea sisačallojuvvon. Jus čájehuvvo ahte sisačallojuvvon mearka lea dakkár ahte sáhtta seahkánit dahje boastut geavahuvvot, de sáhtta sisačállineiseváldi gáibidit mearkka rievdaduvvot dahje sihkkujuvvot⁵.

1 Rievdaduvvon lágaid bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. b. rájes 1996 res.mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215) ja geassemánu 13. b. 1997 nr. 44 (gustovaš odđajagemanu 1. b. rájes 1999, res. mielde suoidnemánu 17. b. 1998, nr. 615)

2 Geahča § 7

3 Gč. lága geassemánu 13. b. 1997 nr. 44

4 Gč. lága geassemánu 13. b. 1997 nr. 44

5 Vrd. § 36

6 Geahča § 18 – Gč. lága njukčamánu 1. b. 1983 nr. 8 § 16.

§ 18¹ Lassimearrádušat mearkkaid birra

Gonagas² sáhtta mearridit dárkilet njuolggadusaid mearkkaid birra, mearkkaid sisačáliheami ja sihkkuma³ birra ja movt vuoi-
gatvuohta merkii sáhtta jorrat nuppi olbmui go doalli jápmá.

Gonagas² sáhtta maiddá mearridit dárkilet njuolggadusaid merkema ja rievdadeami birra go boazu jorrá odđa eaiggádii. Njuolggadusain sáhttet addot mearrádušat movt galgá meannu-
duvvot geažotbealmisiin mii lea ihtán earáid go miesi eaiggáda
ellui.

1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. b. rájes 1996 res.mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).

2 Eanandoalodepartementa res. mielde geassemánu 22. b. 1979 nr. 3372, fápmudusmearrádušain.

3 Geahča § 17

Kapihtal V. Dábálaš mearrádušat boazodoalu birra

§ 19¹ Boazodoalodieđáhus.²

Son guhte áigu geavahit boazodoallovuoigatvuođas dán lága mielde, galgá³ dieđihit guovllustivrii⁴ boazodoalloagronoma bokte ovdal go álggaha doaimma. Jus áigu álggahit boazodoalu olggo-
bealde boazoguvlluid mat leat ásahuvvon 2. § vuodul, de galgá dieđihit departementii⁵.

Maŋnil galgá nu guhká go boazodoallu bistá, juohke jagi dieđihit orohatstivrii ovdaolbmo⁶ bokte dan orohagas gos boazo-

doallu doaimmahuvvo. Boazodoalu birra olggobealde boazoguvllu galgá dieđihuvvot departementii⁷.

Gonagas⁵ addá dárkilet njuolggadusaid dasa makkár dieđuid dieđáhus galgá sisttisdoallat, dieđihanáigemeari birra jna. Gonagas⁵ sáhtá, jus gávnnaha dárbbaslažžan, gohččut boazodolliid logahit bohccuid dakkár vuogi mielde man Gonagas mearrida.

Gonagasa⁵ dárkilet mearridan njuolggadusaid mielde galgá orohatstivra ovdaolbmo bokte⁶ addit dieđáhusa guovllustivrii⁴ boazodoalu birra mii orohagas lea, earret eará boazologu birra, geat áiggis áigái doaimmahit boazodoalu orohagas ja iešguđet doalu sturrodaga⁸ birra. Guovllustivra⁴ galgá seammaládje addit dieđáhusa departementii boazoguvllu boazodoalu birra.

1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu

1. b.rájes 1996 res.mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).

2 Vrd. § 33

3 Vrd. § 36

4 Geahča § 7

5 Eanandoallodepartementa res. mielde geassemánu 22. b. 1979 nr. 3372, fápmudusmearrádusain.

6 Geahča § 8

7 Eanandoallodepartementa

8 Geahča § 4

§ 20¹ Boazoeaiggáda doallogeatnegasvuohta

Doalu doalli ja doalu eará boazoeaiggádat leat geatnegasat² fuolahit ahte boazodoallu doaimmahuvvo fágalaš dohkálaš vuogi mielde gustovaš lágaid ja láhkaásahusaid mielde. Bohccot galget álo leat dohkálaš bearráigeahču vuolde, ja dollojuvvot guohtumiin lobálaččat, 2. §, gustovaš orohatplána mielde § 8a ja 11. § olis.

Doalu doallis galgá boazodoallu leat fidnun ja váldodoaibman. Náittosguimmežagaide geat doallaba doalu ovttas 4. § nuppi oasi mielde, guoská dát unnimusat nuppi náittosguoibmái.

Jus doalu doalli álgá eará bargui dahje eará váldodoibmii, dahje doaimmaha boazodoalu eará boazoorohagas dahje olgoriikkas, sáhtá son fuolahit doallogeatnegasvuođas gitta 2 jahkái bálkáhemiin boazodoallomáhtolaš olbmo jođihit iežas boazodoalu. Diekkár fápmudusa galgá dieđihit orohatstivrii ja guovllustivrii³. Guovllustivra³ sáhtá hilgut fápmudusa jus olmmoš geasa fápmudus lea addon, čielgasit ii deavdde fágalaš gáibádusaid jođihit doaimma dohkálaš vuogi mielde. Guovtti jagi sisa galgá doalli

juogo ieš doaimmahišgoahtit doalu dahje lágidit doalu olbmui guhte deavdá eavttuid 4. § vuosttaš oasis, dahje heaittihit doalu. Guovllustivra³ sáhtta erenoamáš dilálašvuođain mieđihit guhkidit fápmudusáiggi badjel guovtti jahkái, maŋŋel orohatstivrra cealkámuša.

Jus guovllustivra gávnna ahte doalu doalli dahje oktage doalu eará boazoeaiggádiin suostá doallogeatnegasvuođas, ii doahttal orohakkii mearriduvvon deaddomeriid bohccuid sohka-beali ja agi mielde ja/dahje dollui alimus boazologu mearrádusa, dahje earaládje lágida dahje meannuda nu ahte lea mearkkašahhti vahágin ealáhussii dahje eará vuoigatvuođalaččaide, de sáhtta dat maŋŋel orohatstivrra cealkámuša mearridit unnidit, heittihit dahje eará olbmui daguhit doalu, vrd. 34. §.

1 Rievdaduvvon lágaid bokte geassemánu 26. b. 1992 nr. 86 ja guovvamánu 23. b. 1996 nr.7 (gustovaš suoidnemánu 1. beaivvi rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).

2 Vrd. § 36

3 Geahča § 7

§ 21¹ Masttadeamit

Boazoeaiggát guhte iđiha vierrobhcco iežas ellui, galgá² jođáneamos lági mielde dieđihit bohcco eaiggádii dahje dan orohaga ovdaolbmui³ gosa navdá bohcco gullat. Son galgá vejolašvuođaid mielde áittardit vierrobhcco dassázii go eaiggát dan sáhtta ieš áimmahuššagoahtit.

Boazoeaiggát guhte oažžu dihtosii ahte sus leat bohccot earáid siiddain, galgá² jođáneamos lági mielde fuolahit ahte bohccot áimmahuššojuvvojit. Sus lea dasa lassin geatnegasvuohta máksit iežas oasi goluin máid masttadeapmi lea mielddisbuktán. Jus ii šatta ovttamielalášvuohta goluid máksima hárrái, de mearrida loahpalačcat dan boazoguoovu stivra⁴ gos masttadeapmi lea dáhpáhuvvan, goluid sturrodaga ja man ollu dain guhtege galggaš máksit. Boazodoallostivra sáhtta mearridit čujuheaddji máksomeriid.

1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. beaivvi rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).

2 Vrd. § 36

3 Geahča § 8

4 Geahča § 7

§ 22¹ Masttadan bohccuid rátkin

Boazoeaiggáda gáibádusa mielde dahje iežas fápmudusa mielde sáhttá orohatstivra², dahje guovllustivra³, gáibidit masttadan bohccuid rátkojuvvot. Go leat erenoamáš árttat sáhttiba maiddái boazodoalloagronoma ja boazodoallohoavda gáibidit masttadan bohccuid rátkojuvvvot. Rátkaga ii sáhte gáibidit doaimmahuvvot guottet- ja ragatáiggi muđui go erenoamáš garra ákkat dasa gávdnojit ja go rátkit sáhttá almmá mearkkašahhti hehttehusaid haga.

Juohke boazoeaiggát geas leat bohccot ealus, lea geatnegas⁴ veahkehit nu ahte gáibiduvvon rátkka sáhttá doaimmahuvvot. Jus boazoeaiggát vuosttalda rátkima dahje suostá veahkeheamis nu ahte rátkin ii ollašuva, de sáhttá orohatstivra ovdaolbmo² bokte dahje guovllustivra³ doaimmahahttit čohkkema ja rátkima boazoeaiggáda rehkega nala. Dakkár golut leat bággoántideami vuodđun⁵.

1 Rievdaduvvon lágaid bokte geassemánu 26. b. 1992 nr. 86 ja guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1.beavvi rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).

2 Geahča § 8

3 Geahča § 7

4 Vrd. § 36

5 Vrd. bággol. kap.7

§ 23¹ Dieđáhus čohkkema birra. Bearráigeahčču.

Juohke boazoeaiggát gean eallu galgá čohkkejuvvot merkema, njuovadeami dahje rátkima várás, galgá² áiggi munil dan dieđihit orohaga ovdaolbmui³. Orohatovdaolmmoš galgá fas dieđihit ránnáorohagaid ovdaolbmuide ja boazodoalloagronomii.

Orohaga ovdaolbmos³ ja eará orohatstivralahtuin³, boazodoallohálldahusa virgeolbmuin, politiijain ja boazoeaiggádiid ovdaasteddjiin lea vuoigatvuohta dárkkistit mearkkaid⁴.

Gonagas⁵ sáhttá addit dárkilet njuolggadusaid lassin dán paragrafa mearrádusaide, earret eará das movt dát mearrádusat galget heivehuvvot boazodollui olggobealde boazoguovluid.

1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. beavvi rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).

2 Vrd. § 36

3 Geahča § 8

4 Geahča kap. IV.

5 Eanandoallodepartementa res. mielde geassemánu 22. b. 1979 nr. 3372, fápmudusmearrádusain.

§ 24¹ Lobiheimet guohttu bohccuid eretdoalvun.

Boazoeaiggát galgá² dakkaviđe fuolahit ahte bohccot mat leat olggobealde guohtuneatnama gos lobálaččat sáhttet guohtut dan áiggi mas lea sáhka, sirdojuvvojit eret ja dolvojuvvojit guohtuneatnamii gos lobálaččat sáhttet leat.

Jus boazoeaiggát suostá geatnegasvuodas dán paragrafa vuosttaš oasi mearrádusaid mielde bohccuid dáfus mat guhtot lobiheimet siskkobealde boazoguovllu mii lea ásahuvvon 2. § vuodul, de sáhttá orohatstivra³, guovllustivra⁴ ahje boazodoallohálldahusa virgeolmmoš guđes lea dasa váldi, gohččut² eaiggáda vassis áigemeari sisa johtit lobálaš guohtuneatnamii. Jus boazoeaiggát ii doahttal mearrádusa, de lea son guhte gohččuma addá geatnegas fuolahit ahte johtin doaimmahuvvo boazoeaiggáda rehkega nala.

Jus boazoeaiggát suostá geatnegasvuodas dán paragrafa vuosttaš oasi mearrádusaid mielde bohccuid dáfus mat guhtot lobiheimet olggobealde boazoguovllu mii lea ásahuvvon 2. § vuodul, de lea sihke boazodoallohálldahusa virgeolmmoš, fylkkamánni ja politiija geatnegas bidjat gohččuma nu go namuhuvvon lea ovddit oasis ja maiddái fuolahit ahte gohččun ollašuhthojuvvo, jus oktage gean vuostá lea rihkkujuvvon, nu gáibida, dahje jus almmolaš fuolaid geažil nu berre dahkkot. Jus lobiheimet guohttu bohccot gullet boazoguvlui, de lea guovllustivra⁴ ja orohatstivra³ geatnegas seammaládje go dás namuhuvvon virgeolbmot.

Jus bohccot mat lobiheimet guhtot, leat mastan lobálaččat guohttu bohccuide, de galgá rátkka doaimmahuvvot ovdal go bohccot vuojehuvojit eret.

Dan eiseválddi gohččuma mielde mii lea namuhuvvon goalmát oasis, leat buohkat geain leat bohccot guoskevaš guovllus, geatnegasat veahkehit nu ahte eretvuojeheapmi sáhttá čađahuvvot.

Jus dárbbáša duođastusa geasa lobiheimet guohttu bohccot gullet dahje oažžut goasttiduvvot vuojeheami goluid, de sáhttá eiseváldi namuhuvvon goalmát oasis, goddit dahje váldit gitta heivvolaš meari bohccuid ja maiddái vuovdit daid.

Jus lobiheimet guohttu bohccot eai sáhte eret vuojehuvojit ja jus bohccuid eaiggát ii njulge ášši ovdal áigemeari man guovllustivra⁴ dahje virgeolmmoš namuhuvvon dán paragrafa goalmát oasis, lea bidjan, de sáhttá guovllustivra, boazodoallohálldahusa virgeolmmoš ja olggobealde boazoguovllu maiddái fylkkamánni,

mearridit gottihit bohccuid dahje vuovdit daid eaiggáda rehkega nala.

Golut mat gártet dán paragrafa mearrádusaid ollašuttima geažil, leat bággopántideami vuodđun.

- 1 Rievdaduvvon lágaid bokte geassemánu 26. b. 1992 nr. 86 ja guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. beaivvi rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).
- 2 Vrd. § 36
- 3 Geahča § 8
- 4 Geahča § 7
- 5 Vrd. bággol. kap.7

Kapihtal VI. Ovddasvástádus vahágiid ovddas. Buhtten

§ 25¹ Objektivalaš ja oktasaš ovddasvástádus

Earret dán lága sierra mearrádusaid ja ložžemiid vuodul lea boazoeaiggádis ovddasvástádus vahága ovddas máid boazu dagaha, geahčakeahtá siva.

Vahága ovddas máid boazu dagaha orohaga² siskkobealde, lea buot orohaga boazodolliin ovddasvástádus ovttas buohkaid ovddas ja buohkain ovttas ovddas. Jus olggobealde orohaga² leat vahága dagahan bohccot mat navdojuvvojit gullat eaiggádiidda mat doaimmahit boazodoalu orohagain das lahka, de lea daid orohagaid boazodolliin seammaládje searválagaid ovddasvástádus sin guovdu geat leat vahága gillán. Gonagas³ sáhtá ráddjet man guhkás olggobeallái orohaga dakkár ovddasvástádus galgá leat fámus.

Vahága ovddas máid dakkár olbmuid bohccot dagahit geat 5. § vuodul doaimmahit boazodoalu olggobealde boazoguvllu², geahča várrelága⁴ 17. §, leat sii guđet doaimmahit boazodoalu dan guovvlus gosa vahágahtti bohccot navdojuvvojit gullat, ovddasvástideaddjin okta buohkaid ovddas ja buohkat ovttas ovddas.

Buhtadusgáibádus vahága ovddas nuppi oasi vuodul sáhtá sáddejuvvot dan orohaga stivrii ovdaolbmo⁵ bokte dahje njuolga daid bohccuid eaiggádii, mat leat dagahan vahága.

Buhtadusgáibádusa mii bohtá orohahkii² orohatstivrra⁶ bokte, galgá orohaga jahkečoahkkin livdnet boazoeaiggádiidda guđege boazologu ektui, muhto fal nu ahte boazoeaiggát guhte

duođašta ahte su bohccot eai leat leamaš mielde vahága dahkamis, ii leat geatnegas máksit maidege vahágis. Livdnejuvvon buhtadusmáksu lea bággepántideami vuodđun⁷.

Jus duođaštuvvo ahte leat eará orohaga bohccot dagahan vahága dahje leat leamaš mielde vahága dagaheamis, de sáhtttá dán paragrafa mearrádusaid mielde gáibiduvvot dan orohagas máksu ruovttoluotta (regressa).

1 Rievdaduvvon lágaid bokte geassemánu 26. b. 1992 nr. 86 ja guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. beaivvi rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).

2 Vrd. § 26

3 Geahča § 2

4 Eanandoalodepartementa res. mielde geassemánu 22. b. 1979 nr. 3372, fápmudusmearrádusain

5 Láhka geassemánu 6. b. 1975 nr. 31

6 Geahča § 8

7 Vrd. bággeol. kap. 7

§ 26¹ Ovddasvástádusaid ložžen mat čuvvot 25. §

25. § mearrádusat buhttenovddasvástádusa birra geahčakeahtta siva eai galgga gustot vahágiidda mat šattažet lobálaš johtima geažil, bisáneami dahje guođoheami geažil johtolagaid nalde dahje guohtuneatnamiin duoddariin dahje mehciin mat leat namuhuvvon 11. §:s jus ii leačča šaddan mearkkašahtti stuorit vahát go mii adnojuvvon dábálažžan gánnáhahtti ja dohkálaš doalus, dego omd. jus guođohanlohpi jna. lea adnojuvvon dainnalágiin ahte boazodollu lea muhtun eananeaiggáda dahje vuoigatvuođalaš geavaheaddji oapmeláidumiidda dahje vuovdái sierranassii čuočcan.

25. § mearrádusat ovddasvástádusa birra geahčakeahtta siva eai galgga gustot vahágiidda ge máid boazu lobálaš orodettiin dagaš láddjejuvvon šaddui, nu go suinniide mat leat soahttun (láguhin), stáhkkán (stávrán) dahje ázis (háses) jus šaddu ii leat áidojuvvon áiddiin mii doallá bohcco, dahje earaládje dohkálaččat suodjaluvvon.

Orohagas man birra sárdnojuvvu 2. §:s, sáhtttá sihke orohatstivra² ja guhtege boazoeaiggát oažžut eananjuohkindikki árvošteami³ bokte čilgejuvvot galgá go son beassat hukset áiddi mii lea veahkin sutnje ollašuhttit doallogeatnegasvuođa dahje mii gáhtte su buhttenovddasvástádusain, jus earaládje ii sáhte sohppojuvvot dakkár gažaldaga hárrái. Eananjuohkindiggi galgá

dalle maiddái mearridit gokko áidi galgá ceggejuvvot ja movt dat galgá huksejuvvot. Eananjuohkindiggi sáhhtá maiddái bidjat dan eananeaiggáda nala geasa ášši guoská, govttolaš oasi huksengoluin ja áiddi divondangoluin mañit áiggiid, dan ektui movt son bealistis gártá atnit ávkki áiddis.

Seammaládje sáhhtá eananeaiggát oazžut eananjuohkindikki árvvošteami³ čilget berre go oassi diekkár áiddi huksengoluin mii lea namuhuvvon 11. §:s ja dán paragrafa nuppi oasis, biddjojuvvot boazoeaiggádiid nala.

1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr.7 (gustovaš suoidnemánu 1.beaivvi rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr.215).

2 Geahča § 8.

3 Geahča § 27 ja lága geassemánu 1. b. 1917 nr.1

§ 27¹ Buhtadusárvvošteapmi

Jus ii leat ovttamielalášvuohta man boazoeaiggát dahje orohastivra² ovdaolbmo bokte lea čálalaččat duođaštan, mearriduvvo buhtadusgáibádus vahága ovddas máid bohccot leat dagahan, eananjuohkindikki árvvošteami, dahje gielda- dahje gávpotrievtti árvvošteami bokte.

Gáibádus doallat riekteárvvošteami galgá ovdandivvojuvvot jođáneamos lági mielde. Dákkár gáibádus galget addojuvvot nu dárkilis dieđut go vejolaš áiggi birra ja saji birra goas ja gos vahát lea dahkkojuvvon, vahága šlájá birra ja viidodaga ja buhtadusgáibádusa sturrodaga birra. Jus lea vejolaš, de berrejit maiddái addojuvvot dakkár dieđut main sáhhtá leat ávki go galgá čilget geasa gullet bohccot mat vahága leat dagahan. Vejolaš vihtanat ja eará duođaštusat berrejit maiddái dieđihuvvot.

Dikki ovdaolmmoš galgá farggamusat mannat geahčadit vahága go árvvošteami gáibádus lea ovdandivvojuvvon. Geahčadeamis galget leat guoskevaš suohkana ja boazodoallohálddaha ovddasteaddjit mielde, dikki ovdaolbmui fágalaš árvvoštallanveahkin. Jus vejolaš de galgá maiddái guoskevaš orohaga ovdaolmmoš leat mielde, ja maiddái sii guđet leat árvvošteami gáibidan. Jus lea čielggas ahte ii leat dáhpáhuvvon vahát bohccuid geažil de sáhhtá dikki ovdaolmmoš iežas válddiin hilgut ášši.

Riekteárvvošteapmi galgá doaimmahuvvot nu fargga go vejolaš. Jus vahága leat dahkan bohccot mat navdojuvvojit gullat

dihto orohahki³, de galgá orohatstivra² ovdalbmoo bokte álo gohččojuvvot árvvošteapmái.

Riekteárvvošteami jođiheaddji sáhttá juohke dásis áššemean-nudeamis geahččalit soabahit joksas várás soabatlaš čovdosa.

Riekteárvvošteamis galgá guorahallot leat go bohccot dagahan vahága ja lea go vahát dakkár ahte sáhttá buhtadusa gáibidit ja jus nu, de mearridit vahága árvvu ja mearridit buhtadusmávssu.

1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. beaivvi rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).
- vrd. lága geassemánu 1. b. 1917 nr. 1.

2 Geahča § 8.

3 Geahča § 2

Kapihtal VII. lešguđet mearrádusat

§ 28¹ Johtaleapmi guovlluin gos bohccot leat guohtume

Juohkehaš guhte johtala guovlluin gos bohccot leat guohtume, lea geatnegas² geavahit iežas fuolalašvuodain ja várrogasvuodain nu ahte dárbbášmeahttumit ii ráfehuhte ii ge gavdnje bohccuid guođudettiin, jođidettiin jna. Erenoamáš fuolalaš galgá leat bohccuid rágataiggi, guottetaiggi, mearkun-, rátkkašan- ja njuovadanáiggi.

Guovllustivra sáhttá guoskevaš orohatstivrra ávžžuhusa mielde bidjat eavttuid dahje dihto áigái áibbas gielddit stuorát lágideamiid, valástallamiid, bivdobeageahččaleamiid dahje sullasaš doaimmaid mat sáhttet leat erenoamáš vahágain boazodollui. Mearrádus galgá gustot dihto mearriduvvon guovllus, ii ge sáhte dahkkot ovdal go eananeaiggát ja suohkan leat oainnuideaset cealkán. Jus mearrádus gusto dihto lágideapmái, galgá maiddái lágideaddji beassat oainnus cealkit. Dakkár oktavuodain sáhttá guovllustivra addit iežas válldi dán oasi mielde boazodoallo-agronomii.

1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. beaivvi rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).

2 Vrd. § 36.

§ 29¹ Beatnagat

Boazoguovlluin mat leat ásahuvvon 2. § vuodul, leat fámus čuovvovaš mearrádusat beatnagiid hárrái lassin daidda njuolggadusaide mat lálhkamearrádusaid vuodul muđui leat fámus²:

Beatnaga eaiggádis ja hálddašeaddjis lea erenoamáš ovddasvástádus³ das ahte beana dain guovlluin gos bohccot lobálaččat leat, ii beasa ruohttat luovos muđui go duodaštuvvo ahte dat lea dohkálaš geahču vuolde. Beatnaga eaiggát dahje hálddašeaddji galgá fuolahit ahte beana, vaikko vel lea ge geahču vuolde dahje báttis, ii dárbbasmeahttumit ráfehuhte ii ge gavnje bohccuid, geahča 28. §. Bohccuid eaiggát sáhtá gáibidit ahte beana mii ráfehuhtá bohccuid, galgá veddojuvvot visttis dan botta go son lea johtimin orrunsajiid dahje eanandoalu geassesajiid meaddel.

Cuoŋománu 1. beaivvi rájes gitta borgemánu 20. beaivvi rádjái galgá³ beatnaga eaiggát dahje hálddašeaddji veaddit beatnaga báttis dahje dohkálaččat veaddit visttis dahje áiddi siste dakkár báikkiin gos bohccot lobálaččat leat. Gonagas⁴ sáhtá mearridit ahte beatnagat galget veddojuvvot báttis dahje dohkálaččat leat visttis dahje áiddiid siste vissis guovlluin, maiddá olggobealde namuhuvvon mearreáiggi, jus dat boazodoalu guovdu lea erenoamáš dárbbaslaš. Dán oasi mearrádusat eai guoskka beatnagiidda mat leat anus boazodoalus eai ge oahpahuvvon oapmebeatnagiidda mat leat anus oapme guođoheamis. Politiija sáhtá erenoamáš dilálašvuodain čoavdit eaiggáda dahje hálddašeaddji geatnegasvuodas veaddit beatnaga báttis dahje visttis dahje áiddi siste, maŋŋil go guoskevaš orohatstivra lea beassan buktit iežas oaivila.

Beatnaga mii akto ruohtá olbmo haga luovosin guovlluin go namuhuvvon dán paragrafa nuppi oasis, sáhtá váldit gitta boazoeaiggát, boazovázzi, boazobearráigeahčči ja politiija dahje olmmoš guhte daid ovddas doaibmá. Beatnaga mii ruohtá luovosin guovlluin gos lea veaddingeatnegasvuohhta goalmmát oasi vuodul, sáhtá gii ihkinassii gitta váldit.

Beatnaga mii gávnna hallá bohccuid oaguheame dahje dastan lahkosiin dan olis go lea oaguhan dahje vahágahtán bohccuid, dakkár guovllus gos boazu lobálaččat oazžu leat, sáhtá gii ihkinassii gitta váldit dahje goddit. Boazoeaiggát, boazovázzi dahje boazobearráigeahčči sáhtá mánu sisa gáibidit dakkár beatnaga goddojuvvot, go namuhuvvon lea. Boazoeaiggát, boazovázzi dahje

boazobearráigeahčči sáhttá maiddáí gáibidit dakkár beatnaga goddojuvvot, mas lea dáhpin bohccuid oaguhit, jus beana ii veddojuvvo báttis dahje visttis dahje áiddi siste, dan áiggi go bohccot lobálaččat leat duovdagiin. Gáibádusas lea erenoamážit bággočađaheami bággenvuodđu bággočađahanválddi olis bággočađahanlága 13. kapihttala njuolggadusaid vuodul.

Gittaváldojuvvon beana galgá dikšojuvvot dohkálaš ládje. Dat galgá jođáneamos lági mielde addojuvvot politiija hálldui, mii galgá meannudit gustovaš njuolggadusaid mielde gittaváldojuvvon omiid birra. Beatnaga eaiggát dahje hálldašeaddji máksá goluid mat leat gártan ja buhtadusa barggu ovddas.

Beatnaga eaiggát ja hálldašeaddji leaba geatnegasat ovttas, nubbi nuppi ovddas, máksit buhtadusa vahága ovddas máid beana dagaha bohccuide ja goluid ja hehttehusaid ovddas mat boazoeaiggádii gárttažet, go beana lágahemet oaguha dahje gavnje bohccuid, go bohccot lobálaččat leat orrume dahje jođidettiin, geahčakeahttá siva.

Olggobealde nuppi paragrafas namuhuvvon boazoguovluid galgá suoidnemánu 9. b. 1926 láhka nr. 4 ovddasvástádusa birra beatnaga dahkan oapmevahága ovddas adnojuvvot maiddáí boazovaháigiid hárrái, nu guhkás go láhka heive.

- 1 Rievdaduvvon lágaid bokte geassemánu 26. b. 1992 nr. 86 ja guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. beaivvi rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).
- 2 Geahča ránggáštuslága § 354 nuppi oasi, lágaid suoidnemánu 29. b. 1926 nr. 4. ja miessemánu 29. b. 1981 nr. 38 kap. XI.
- 3 Vrd. § 36
- 4 Eanandoalodepartementa res. mielde geassemánu 22. b. 1979 nr. 3372, fápmudusmearrádusain.

§ 30¹ Jeagilbordin (jeagildoahpun). Boazofárbma j.ea.

Gonagas² sáhttá lálkaásahusaid bokte heivehit jeagilbordima boazoorohagain ja dárkileappot ráddjejuvvon guovllus áibbas gielidit jeagilbordima, jus nu adnojuvvo dárbbaslažžan boazodoalu geažil.

Gonagas sáhttá lálkaásahusaid bokte gielidit ahte earát go sii geat devdet 3. § eavttuid atnigohtet boazoorohagaid guohtun-resurssaid man ge lágan boazoprodukšuvdnii.

- 1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. beaivvi rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).
- 2 Eanandoallobdepartementa res. mielde geassemánu 22. b. 1979 nr. 3372, fápmudusmearrádusain
- 3 Geahča § 2

§ 31¹ Bággolotnun²

Gonagas sáhttá stáhtii gáibidit luvvejuvvot eatnama ja vuoigatvuođaid, dás maiddáii vuoigatvuođaid mat čuvvot III. kapihttala, ja maiddáii vuoigatvuođa buhtadusaide vahágiid ovddas máid bohccot leat dagahan, go nu gávnnavuvvo dárbbaslažžan boazodoalu geažil siskkobeaalde 2. §:s namuhuvvon boazoguovllu, ja go ferte rehkenastojuvvot ahte dákkár dahku eahpitkeahttá gártá eambo ávkin go vahágin.

Jus ášši guoská vuoigatvuođaid luvvemii mat čuvvot III. kapihttala, de sáhttá áššáskuhti beassat buhtadeamis áššáškuhtton beali áššegoluid jus áššáškuhtton bealli šiehtadallamiid maŋŋel lea hilgon dahje ii leat vástidan fálaldaga, ja son riekte-árvošteami mearrádusa olis ii oaččo eambo go fálaldaga.

Muđui gustojit áššegollonjuolggadusat lágas geassemánu 1. b. 1917 nr. 1 árvošteami ja bággolotnunáššiid birra.

- 1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. beaivvi rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).
- 2 Vrd. lága golgotmánu 23. b. 1959 nr. 3 § 30.

§ 32¹ Boazodoallofoanda

Sierranassii juohke boazoguovllu nammii mii ásahuvvo 2. § vuođul, galgá leat boazodoallofoanda mii lea guovllu várás oktasaččat dahje oktasaččat maŋŋga orohaga várás dahje dušše fal ovtta orohaga várás.

Gonagasa² addin dárkilet mearrádusaid mielde galget ruđat mat gullet boazodoallofoanddaide ásahuvvon miessemánu 12. beaivvi 1933 lága olis boazodoalu birra ja ruđat mat gullet eará foanddaide mat leat ásahuvvon boazodoalu ovdánahttima várás, sirdojuvvot dán fondii. Dán fondii manná maiddái boahtu geažotbeljiid ja dovdameahttun bohccuid vuovdimis 16. § goalmát oasi mielde. Dasto vel mannet fondii resursadivadat badjelmeari bohccuid ovddas, máid orohatstivra lea bidjan § 8b goalmát oasi mielde.

Boazodoallofoandda ruđat galget geavahuvvot boazoguvlluid³ boazoealáhusa ovdánahttimii.

Gonagas addá dárkilet njuolggadusaid foandda birra, dan olis maiddái ruđaid hálddašeami ja geavaheami birra, ja makkár ulbmiliidda foandda ruđat galget geavahuvvot.

- 1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. beaivvi rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).
- 2 Eanandoalodepartementa res. mielde geassemánu 22. b. 1979 nr. 3372, fápmudusmearrádusain.
- 3 Geahča § 2.

§ 33 Lassi láchkaásahusat

Gonagas¹ sáhtta mearridit dárkilet njuolggadusaid lassin dán láchkii ja dan čađaheapmái, nappo omd. gohččosiid ja dárkilet njuolggadusaid boazolohkamiid birra, boazodoalu dieđihangeatnegasvuodá birra, luohttevašolbmuid válljemiid birra jna².

- 1 Eanandoalodepartementa res. mielde geassemánu 22. b. 1979 nr. 3372, fápmudusmearrádusain
- 2 Geahča 8. § note 2.

§ 34¹ Bággodoaimmat

Juohke boazoeaiggát ja doalu doalli lea geatnegas čuovvut mearrádusaid máid orohaga orgánat, guovllustivra, boazodoallostivra dahje eará alit válddit mearridit, go mearrádus lea dán lága vuodul dahje dán lága olis láchkaásahusaid mielde.

Guovllustivra dahje boazodoallostivra sáhtta bággodoaimmaid álgaheami mearridit go lobálaččat dahkkon mearrádus rihkkovjuvo mearkkašahtti ládje. Bággodoaibmamearrádus sáhtta leat ahte bohccuiguin dahje ealuin čađahuvvojit dárbbášlaš doaimmat

eaiggáda rehkega nala. Bággodoaimmat sáhttet maiddá leat unnidit, heaittihit dahje eará olmui daguhit doalu.

Sáhttit mearrádusa lágalašvuoda geahččalit dikki ovddas lea dan duohken ahte váidinvjolašvuolta lea geavahuvvon.

Áššečuoččaldahttin galgá ovddiduvvon maŋemusta mánu sisa maŋŋel go váidaga vástádus lea guoskevaš olmui sáddejuvvon.

Boazodoalloorgána mearrádus bággodoaimmaid birra lea bággochaheami vuodđun, ja sáhtta ollašuhttot bággochaheami lága mearrádusaid mielde.

Goluid doaimmaide dán paragrafa mielde galgá boazoeaiggát máksit ja dat leat bággopántideami vuodđun.

1 Lasihuvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. beavvi rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).

§ 35¹ Oktavuolta hálddašanláhki

Láhka guovvamánu 10. b. 1967 hálddašanáššiid gieđahallama birra (hálddašanláhka) gusto Gonagasa, departementta, fylkkadikki, boazodoallostivrra, guovllustivrra, boazodoallohoavdda ja boazodoalloagronoma áššegieđahallamii dán lága olis. Áššiide máid orohatstivra gieđahallá gustojit hálddašanlága mearrádusat dan muddui go dat lea láhkaásahusaid bokte mearriduvvon.

1 Lasihuvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. beavvi rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215).

§ 36¹ Ráŋggáštusovddasvástádus

Jus guhtege rihkku dán lága dahje láhkaásahusaid, gohččosiid, gildosiid dahje eará mearrádusaid mat leat addojuvvon dahje doalahuvvon dán lága vuodul, de ráŋggáštuvo son sáhkuin² jus rihkkun ii deaivvahala garraset ráŋgunmearrádusaide³.

Geahččaleapmi ráŋggáštuvo seammaládje go ollašuhttojuvvon meattáhus. Maiddá láhkarihkkun várrameahtunvuoda geažil ja bahádaguide searvan ráŋggáštuvo.

1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. beavvi rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215 - § 34 rievduvvon §:n 36).

2 Vrd. ráŋg.lága § 27.

3 Vrd. ráŋg.lága § 396

§ 37¹ Fápmuiboahhtin

Dát láhka boahhtá fápmui dan rájes go Gonagas mearrida².

Seammás heaittihuvvo "Lakkâ boazôælatusâ birra âd'dujuvvum mai mano 12. bæive 1933" ja "Lakkâ âd'dujuvvum mai mano 31. bæive 1935 lâsatusâ birra mai mano 12. bæive 1933 âd'dujuvvum lakkii boazôælatusâ birra".

Mearrádusat mat leat addojuvvon ovddeš lága vuodul, galget ain leat fámus jus eai leat dán lága mearrádusaiguin vuostálaga.

- 1 Rievdaduvvon lága bokte guovvamánu 23. b. 1996 nr. 7 (gustovaš suoidnemánu 1. beavvi rájes 1996 res. mielde guovvamánu 23. b. 1996 nr. 215 - § 35 rievdaduvvon §:n 37).
- 2 Suoidnemánu 1. beavvi rájes 1979 res. mielde geassemánu 22. b. 1979 nr. 3372.

